

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการตีความกฎหมายในการรับมรดกแทนที่: ศึกษากรณีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639
ชื่อผู้เขียน	กฤษฎา กนกกุลชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

จากการที่กฎหมายมรดกของไทยได้ใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2478 ด้วยหลักการการรับมรดกที่มีใช้มาตั้งแต่กฎหมายลักษณะมรดกตามกฎหมายตราสามดวง และการรับหลักการรับมรดกแทนที่มาเมื่อกฎหมายลักษณะมรดก รศ. 121 ด้วยหลักการที่มีทั้งตามกฎหมายเก่าและหลักการใหม่ที่ได้รับมา เมื่อมาบัญญัติและใช้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ที่ปรากฏในปัจจุบันจากการบังคับใช้กฎหมายมรดกในเรื่องการรับมรดกแทนที่ ได้พบปัญหาในการบังคับใช้บางประการที่ถือว่ามีส่วนสำคัญต่อหลักการในการรับมรดก คือหลัก “ญาติย่อมสนิทตัดญาติห่างออกไป” โดยเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการรับมรดกแทนที่ ทั้งในเรื่องเหตุแห่งการเสียชีวิตในการรับมรดก ไม่ว่าจะเป็นการตายหรือการถูกกำจัดมิให้รับมรดก ที่จะมีผลทำให้มีการรับมรดกแทนที่ได้ ในมาตราที่เกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 มาตรา 1641 และมาตรา 1607 กับทั้งปัญหาทายาทที่เป็นผู้สืบสันดานที่มีสิทธิเข้ามารับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1643 ที่จะต้องเป็นผู้สืบสันดานโดยตรง ซึ่งขัดกับผู้สืบสันดานที่กฎหมายถือว่าเป็นผู้สืบสันดานโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 1627 คือ บุตรที่บิดารับรองและบุตรบุญธรรม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาถึงกฎหมายเรื่องการรับมรดกแทนที่กันของประเทศไทย และทำการศึกษาถึงกฎหมายเรื่องการรับมรดกแทนที่กันของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐนิวยอร์ก ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายเรื่องการรับมรดกแทนที่กันของประเทศไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงเรื่องการรับมรดกแทนที่ ทั้งนี้ การรับมรดกแทนที่นั้นกำหนดให้บุคคลที่จะเป็นทายาทตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายนั้น ปัญหาจึงเกิดในกรณีที่มีการถูกกำจัดมิให้รับมรดกซึ่งมีทั้งกรณีที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังการตายของเจ้ามรดก ซึ่งทำให้เกิด

ปัญหาตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 1639 คือต้องเป็นการถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย เท่านั้นที่ผู้สืบสันดานจะเข้ามารับมรดกแทนที่ได้ แต่กรณีการถูกกำจัดหลังเจ้ามรดกตายไม่ได้ กำหนดไว้ว่าผู้สืบสันดานจะสืบมรดกอย่างไร จึงพยายามที่จะนำมาตรา 1607 ที่กฎหมายบัญญัติว่า ทายาทที่ถูกกำจัดมิให้รับมรดกนั้น กฎหมายให้ถือเสมือนว่าทายาทนั้นได้ตายไปแล้ว โดยให้ผู้สืบสันดานเข้าไปสืบมรดกของทายาทคนนั้น เมื่อนำมาตรานี้มาใช้ก็จะไปขัดกับมาตรา 1639 ที่ให้ใช้เรื่องการรับมรดกแทนที่ให้ผู้เฉพาะทายาทโดยธรรม ลำดับที่ 1 3 4 และ 6 เท่านั้น เมื่อนำมาตรา 1607 มาใช้โดยไม่ได้บัญญัติไว้ดังเช่นมาตรา 1639 จึงต้องใช้อย่างบังคับกับทายาททุกลำดับ กรณีการถูกกำจัดมิให้รับมรดกภายหลังเจ้ามรดกตาย เมื่อใช้บังคับกับทายาท ลำดับ 2 คือบิดามารดาและลำดับ 5 ปู่ย่า ตายาย เมื่อผู้สืบสันดานเข้าไปสืบมรดกของทายาททั้งสองลำดับ ก็จะเกิดผลคือผู้สืบสันดานของทายาทในสองลำดับ สิทธินั้นอาจจะย้อนกลับมาที่ตัวผู้ตายอีกก็เป็นได้ และอาจจะทำให้ทายาทลำดับถัดลงมาอาจเข้ามารับมรดกในฐานะผู้สืบสันดานเข้ามาสืบมรดก ร่วมกับทายาทลำดับต้น ซึ่งตามหลักการรับมรดกทายาทลำดับนั้นจะถูกตัดในฐานะที่เป็นญาติที่ห่างกว่าจะไม่มีสิทธิในการรับมรดก ก็กลับเข้ามามีสิทธิในการรับมรดก ทำให้ขัดกับหลักการรับมรดกที่กล่าวว่า “ญาติสนิท ย่อมตัดญาติห่างออกไป”

อุปสรรคกรณีการถูกกำจัดเพราะทายาทตายก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เกิดปัญหากรณีที่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายกรณีที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าใครตายก่อนในสถานการณ์เดียวกันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 17 ให้ถือว่าบุคคลนั้นตายพร้อมกัน ซึ่งรวมถึงกรณีสาบสูญด้วย เมื่อกฎหมายสันนิษฐานเช่นนี้ทำให้ไม่มีใครตายก่อนที่จะทำให้เกิดสิทธิในการรับมรดกแทนที่ได้ จึงทำให้ต่างคนต่างไม่สามารถรับมรดกซึ่งกันและกันได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ถือว่าเป็นปัญหาที่เป็นเหมือนช่องว่างในกฎหมายและการตีความอยู่

สำหรับกรณีผู้สืบสันดานที่จะเป็นผู้เข้ามารับมรดกแทนที่ในกรณีที่ผู้สืบสันดานที่เป็นบุตรบุญธรรม ตามมาตรา 1643 ที่ประสงค์จะเขียนให้เห็นว่าในสายโลหิตเดียวกันนั้น ให้เฉพาะผู้สืบสันดานเท่านั้นมิให้บุพการีเข้ามารับมรดกแทนที่ กฎหมายใช้คำว่าผู้สืบสันดานโดยตรง ห้ามมิให้บุพการี แต่มีการตีความคำว่าโดยตรงต้องเป็นสายโลหิตเท่านั้นจึงเกิดปัญหาสำหรับบุตรบุญธรรมตามบทบัญญัติมาตรา 1627 ที่ถือว่าบุตรบุญธรรมเป็นผู้สืบสันดานโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้กับการตีความเช่นนี้ จึงไม่น่าจะเป็นเรื่องที่ต้อง

ดังนั้นจากการศึกษาประเด็นที่ทำให้เกิดปัญหาการตีความและการบังคับใช้ดังกล่าว จึงพยายามที่จะนำเอาปัญหาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงดังกล่าว และหาแนวทางแก้ไขในสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และได้ข้อสรุปว่าหากแก้ไขกฎหมายใน 3 มาตรา คือมาตรา 1639 เสนอให้ใช้คำว่า “ถึงแก่ความตายก่อนการตกทอดมรดก” แทนคำว่า “ตายก่อน” และกรณีการถูกกำจัดนั้น

ไม่ต้องกำหนดว่าถูกจำกัดก่อนเข้ามรดกตาย มาตรา 1641 แก้ไขข้อความเช่นเดียวกับที่แก้ไขตามมาตรา 1639 ที่เสนอแก้ไขเช่นกัน สำหรับมาตรา 1643 เสนอให้ตัดคำว่า “โดยตรง” ที่ต่อท้ายคำว่า ผู้สืบสันดานออกไป หากแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามที่เสนอดังกล่าวจะทำให้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตีความ การทำให้ช่องว่างหมดไปและการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวสอดคล้องไปด้วยกันทั้งหมดและปัญหาในเรื่องการรับมรดกแทนที่ก็จะหมดสิ้นไป

Thesis Title	Problems Concerning Legal Interpretation of Representation for Inheritance: A Case Study on the Enforcement of Article 1639 of the Civil and Commercial Code
Author	Kritsada Kanokkulchai
Thesis Advisor	Associate Professor Pinit Tipmanee
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

Thailand's laws regarding inheritance have been enforced since B.C. 2478 (A.D. 1935). These laws adopted the principle of inheritance that has been used since the Law of Succession according to the first Thai enacted law. They also adopted the principle of Representation for Inheritance as appears in the Law of Succession, Rattanakosin Era 121, which relied on principles that followed both old laws and new principles. These laws have been legislated and enforced according to Book 6 of the Civil and Commercial Code as appear at present. According to the enforcement of the inheritance laws regarding Representation for Inheritance, it is evident that there are some problems regarding the enforcement. These problems are considered important for the inheritance principle, which states that "the nearer excludes the more remote." Such problems arose from enforcement of the laws concerning Representation for Inheritance. With conflicts of statements in the laws, there become problems about the cause of losing rights in taking the inheritance, regardless of the death or the elimination from receiving the inheritance. The interpretation is important for considering a Representation for Inheritance. With this regard, relevant articles of laws to be examined are Articles 1639, 1641, and 1607 of the Civil and Commercial Code. There are also problems about the heirs being recognized as the descendants who have a right to take the Representation for Inheritance according to Article 1643, which requires the heir to be a lineal descendant. This provision is in contrast with the meaning of the descendants that the laws considers as the legal descendants specified under Article 1627; which refer to children certified by their father and adopted children.

Therefore, this thesis has an objective to study about the laws concerning Representation for Inheritance of Thailand and to study some corresponding laws of foreign countries such as the United Kingdom of Great Britain, the Federal Republic of Germany, the French Republic, the United States of America, New York state, Japan, the Republic of Korea, the Republic of Indonesia, and Malaysia. The objective is to compare those foreign laws about Representation for Inheritance with the corresponding laws of Thailand, which consist of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) and the Civil and Commercial Code. These two laws contain provisions about Representation for Inheritance. According to these laws, Representation for Inheritance is defined to belong to persons who will take over the inheritance after the heirs have died or have been eliminated from succession before the death of deceased. A problem can happen regarding whether that the elimination from succession happens before or after the death of deceased. The interpretation can cause problems according to provision of Article 1639, which states that the elimination from succession must take place only before the death of deceased, and after that the descendants can take place to succeed the inheritance. However, in the case that the elimination happens after the death of deceased, there is no specification about how the descendants will succeed the inheritance. Therefore, there is an attempt to use Article 1607 instead. Article 1607 states that the heirs who have been eliminated from succession shall be recognized as dead heirs; and the descendants can succeed inheritance of the heirs. However, if this article is used, its statement will contradict with Article 1639, which specified that Representation for Inheritance shall be applied only to Numbers 1, 3, 4, and 6 of the legal heirs. When Article 1607 is used without provisions as stated in Article 1639, Article 1607 will have to be enforced with all levels of heir. There can be a problem in the case that the elimination from succession happens after deceased has died. When this statement is enforced with the second-level heirs (parents) and the fifth-level heirs (grandfathers and grandmothers), the descendants may succeed the inheritance of the heirs at both levels. As a result, the descendants of the heirs in both levels maybe the dead persons, and the right may return to the decedent. Subsequently, the heirs at a lower level can take place to succeed the inheritance as the descendants of the inheritance together with the heirs at a higher level. According to the principle of inheritance succession, the heirs at a lower level should be removed because they are far relatives and should not be given a right to succeed the inheritance. If such heirs can regain the

right on the inheritance, this will contradict with the inheritance principle of “the nearer excludes the more remote.”

In addition, a problem can arise in the case when the elimination took place because the heirs have died before the death of deceased, and the situation corresponds to the law’s assumption when it is not possible to prove whether who died before the others in the same instance. In principle, if this case happens, Article 17 of the Civil and Commercial Code regards that the dead persons have died at the same instance. This principle applies to a case of disappearance as well. Since the law has made this assumption, no one is considered having died before the right in Representation for Inheritance can take place. Therefore, the persons dying in the same instance cannot succeed each other in taking the inheritance. This is considered a gap problem of the law, and this causes problems in its interpretation.

Another problem concerns with a situation when the descendants, who are adopted children, shall take over the inheritance. According to Article 1643, the law intends to indicate that, within the same blood line, only the descendants shall be allowed to take represent the inheritance; the parents shall be excluded. The law uses the word “lineal descendants” for excluding the parents. However, by interpreting the word “lineal” to be relationship by blood only, there can be a problem happening to adopted children according to the provision of Article 1627, which regards adopted children as legal descendants. Article 1627 then cannot be applied with such this interpretation, and this is considered wrong or disagrees with intention of the law.

Therefore, according to investigation on the issues that cause problems in interpretation and enforcement of the laws, this study tries to examine the relevant problems and to find solutions to solve the problems happening at present. A conclusion of approaches for solving the problems is that there should be some amendments on 3 articles of the law. Firstly, regarding Article 1639, the phrase “has died before the succession” is proposed to be used instead of the phrase “died before.” In addition, regarding elimination, there should be no specification that the elimination must happen before deceased has died. Corresponding statements in Article 1641 should also be amended to comply with the amendments in Article 1639. In case of Article 1643, it is proposed to remove the word “lineal,” which was specified in front of the word “descendants.” If these amendments on the Civil and Commercial Code have been made according to these suggestions, the problems incurred from interpretation will be solved, and the

gap will be eliminated. Eventually, enforcement of these articles will be in harmony with all other laws, and the problems regarding Representation for Inheritance will no longer exist.